

Bilaga 4 Internkontroll 2017

Syftet med intern kontroll är att säkerställa ändamålsenlig och effektiv verksamhet, tillförlitlig ekonomisk rapportering samt efterlevnad av tillämpliga lagar och förordningar. I kommunen har respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvar för den interna kontrollen. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll i kommunen och har tillsammans med Uppsala Stadshus AB ett samordnande ansvar för den interna kontrollen. Kommunstyrelsen ska bidra med tillsyn och utvärdering av den interna kontrollens funktionalitet och ändamålsenlighet och rapportera detta till kommunfullmäktige.

Aktiviteter under året

Utifrån kommunstyrelsens ansvar har arbetet för ökad likvärdighet mellan nämnderna inom den interna kontrollen fortsatt. Detta har bland annat lett fram till att namngivningsnämnden nu har en internkontrollplan. På förvaltningsnivå ordnas forum för erfarenhetsutbyte om intern kontroll och internkontrollplaner, där bland annat kommunrevisionens granskning av området har tagits upp till diskussion. Under 2017 har kommunledningskontorets ledningsgrupp fattat beslut om att en utbildning om intern kontroll för förtroendevalda och tjänstepersoner ska tas fram. En vägledning för arbetet med nämndernas interna kontroll beslutas inom kort. Dessutom har kommunledningskontoret tagit fram olika informations- och stödmaterial:

- Helhetsbild över den interna kontrollen i Uppsala kommun (december 2017)
- Nulägesanalys av arbetet med intern kontroll i Uppsala kommun (maj 2017)
- Stöd till avrapportering av nämndernas internkontrollplaner (oktober 2017)

Arbetet med att ta fram materialen visar att nämnder och förvaltningar kan behöva se över sin interna kontroll och synliggöra hur den organiseras och fungerar. I en sådan översyn bör kopplingen mellan den interna kontrollen i sin helhet och internkontrollplanen lyftas fram, och då särskilt hur internkontrollplanen kan användas för att säkerställa att den interna kontrollen fungerar och utvecklas.

Uppföljning av planer för intern kontroll 2017

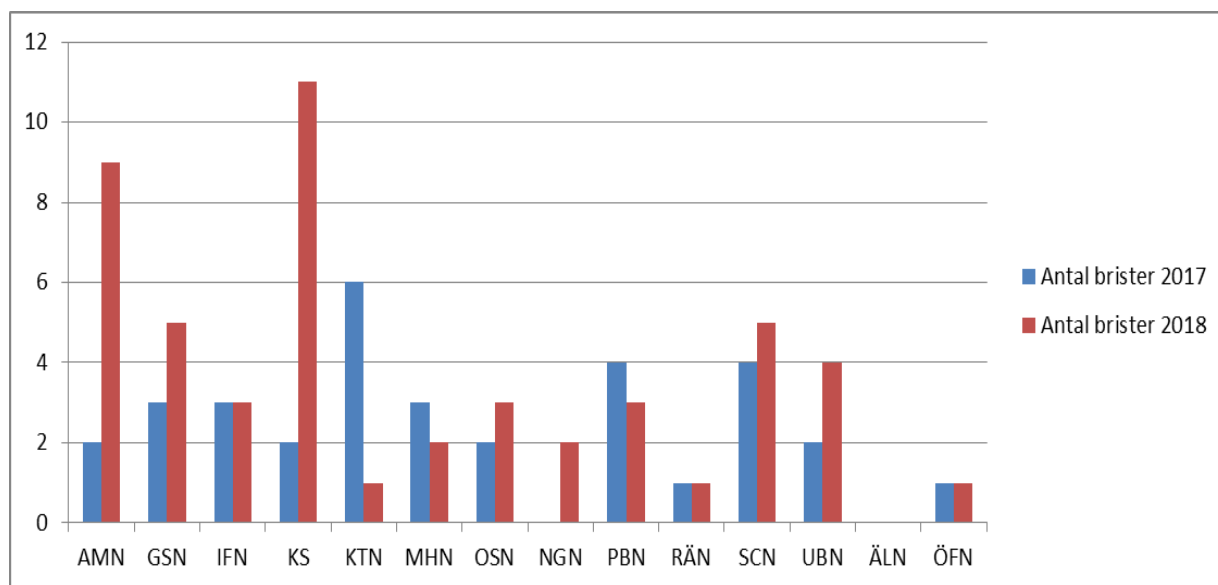
I enlighet med kommunens reglemente för intern kontroll har nämnder och styrelser rapporterat in sin uppföljning av internkontrollplaner för 2017 till kommunstyrelsen. Nämndernas och styrelsernas internkontrollplaner för 2017 hade kontrollmoment som i regel låg på en övergripande nivå och bedömdes vara möjliga att genomföra. I samtliga fall var kontrollmomenten kopplade till risker i riskregister och kontrollmomenten bedömdes i stort som lämpade att hantera dessa risker.

Avrapporteringarna av internkontrollplanerna för 2017 har skiftande omfång, struktur, innehåll och kvalitet. Tre avrapporteringar bedöms hålla en god kvalitet, nio avrapporteringar en acceptabel kvalitet medan två håller en lägre kvalitet. I ett av de fall där avrapporteringen har en lägre kvalitet bedöms detta framförallt bero på brister i kontrollmomentens utformning. Den berörda nämndens internkontrollplan för 2018 är betydligt bättre utformad varför det finns förutsättningar för en bättre avrapportering nästa år.

Det allmänna intrycket är att den interna kontrollen i kommunen genomförts på ett transparent sätt och att den under 2017 var acceptabel. I stort sett samtliga planerade kontrollmoment har genomförts. Rapporteringarna beskriver inte i detalj vad som granskats och hur granskningen

genomförts. Endast i undantagsfall redovisas t.ex. vilka beslut som granskats eller vilka frågor som ställts. Resultatet av kontrollerna är mer utförligt beskrivna.

De genomförda kontrollerna bedöms ha haft möjlighet att upptäcka avsedda brister med undantag för den nämnd vars kontrollmoment är bristfälligt utformade och beskrivna. Totalt redovisas upptäckta brister för 50 kontrollmoment vilket är betydligt fler än föregående år då antalet endast var 33 stycken.

Bristerna är framförallt av mindre allvarlig art. Vad som kan vara anledning till ökningen går inte att uttala sig om utifrån denna uppföljning men bör följas upp under året.

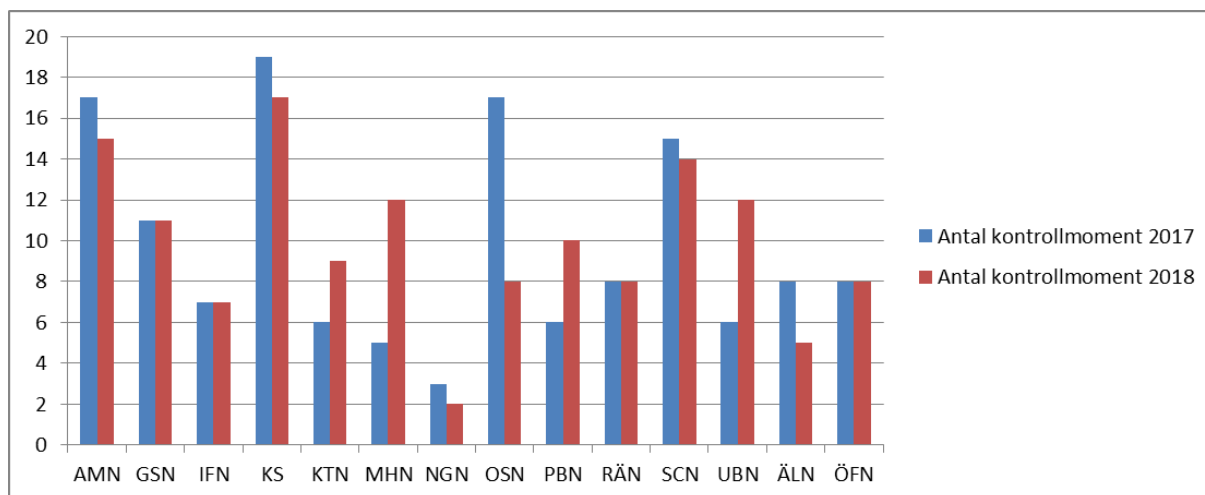
13 av de 14 nämnder som upptäckt brister beskriver i de flesta fall hur dessa ska åtgärdas. Tidpunkter för detta redovisas inte annat än undantagsvis. Det finns upptäckta brister som kan tyda på behov av ett kommunövergripande grepp inom områdena hot och våld, hantering av sekretess, anonyma synpunkter, korrekt bokföring, upphandling, social oro, personalomsättning, kunskap om mutor och jäv, bisysslor, diarieföring, delegationsbeslut och hantering av anhörig sökande.

Avrapporteringarna visar vidare att det finns anledning att titta på utvecklingen av vissa kontroller och beskrivningarna av hur kontrollerna genomförts.

Redovisning av planer för intern kontroll 2018

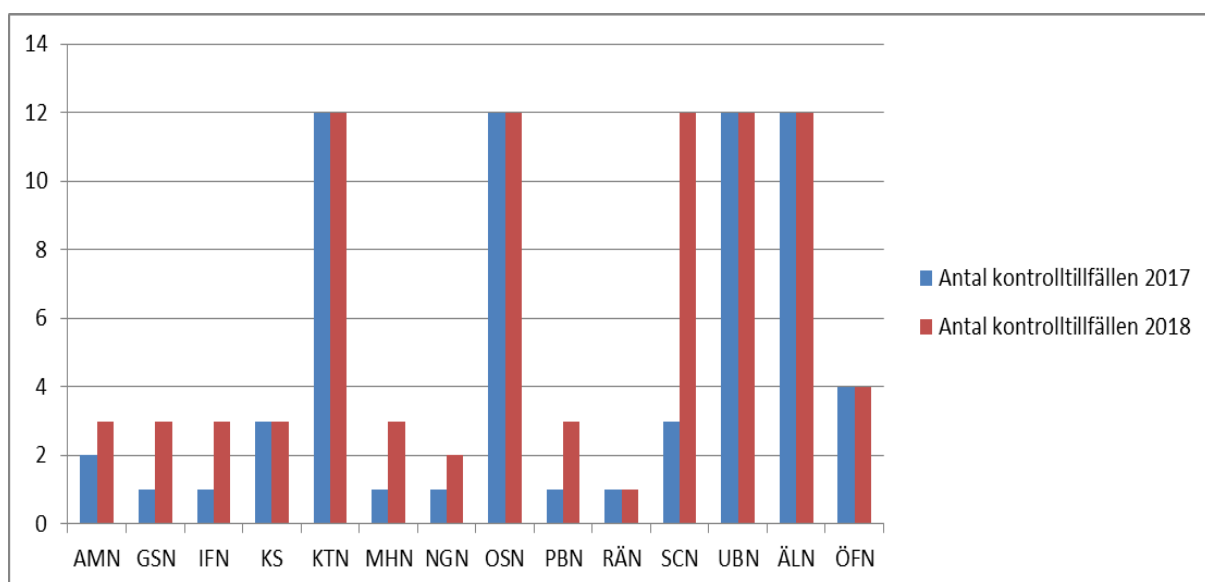
I enlighet med kommunens reglemente för intern kontroll har nämnder och styrelser i kommunen lämnat in antagna internkontrollplaner för kommande verksamhetsår till kommunstyrelsen. Nämndernas internkontrollplaner för 2018 innehåller kontrollmoment för både verksamhetsspecifika och mer generella risker.

Det totala antalet kontrollmoment är i stort sett samma som året innan, 138 för 2018 jämfört med 136 för 2017. Nämnderna har i genomsnitt tio kontrollmoment var i sina internkontrollplaner men variationen är fortsatt stor. Kommunstyrelsen har flest kontroller – 17 stycken. Som jämförelse har t.ex. äldrenämnden endast fem stycken.

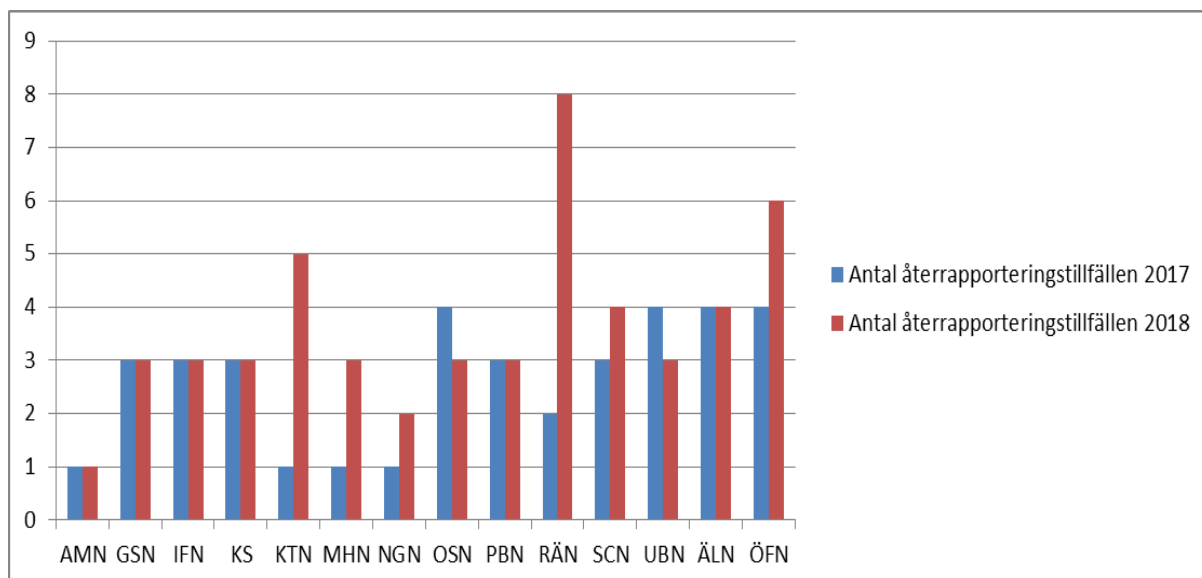

Det finns också skillnader mellan nämnderna där vissa nämnder minskat antalet kontroller och andra ökat. Den nämnd som minskat antalet kontroller i störst utsträckning är omsorgsnämnden som gått från 17 till 8 kontrollmoment. De nämnder som ökat antalet kontroller i störst utsträckning är miljö- och hälsoskyddsnämnden som gått från 5 till 12 och utbildningsnämnden som gått från 6 till 12. Antalet kontroller är inte avgörande för planens kvalitet men det finns en koppling mellan antalet kontroller och deras förmåga att täcka nämndens verksamhetsområde och de risker för måluppfyllelse som finns inom detta.

Antalet kontrolltillfällen, det vill säga om kontrollmoment utförs vid flera och olika tidpunkter, fortsätter att öka. Samtliga nämnder utom en har nu kontrollmoment som utförs minst två gånger per år. Många nämnder har också kontrollmoment som utförs fler gånger än så.

Antalet återrapporteringstillfällen till nämnd fortsätter också att öka. Samtliga nämnder utom en har minst två återrapporteringstillfällen per år och de flesta nämnder har minst tre. Dessa sammanfaller då med delårs- och årsbokslut. Fem nämnder har ytterligare återrapporteringstillfällen.

Det är positivt att arbetet med den interna kontrollen sprids över tid, bland annat för att arbetet med den interna kontrollen då hålls aktuellt under hela året. På detta sätt kan också arbetstoppar undvikas.

Samtliga kontrollmoment är kopplade till risker i riskregister. Tio av nämnderna har kontrollmoment inom samtliga beslutade kontrollområden. Detta är en ökning mot föregående år då sju nämnder hade detta. De fyra nämnder som inte uppfyller kravet är idrotts- och fritidsnämnden, namngivningsnämnden, plan- och byggnadsnämnden och överförmyndarnämnden. Nämnderna saknar kontroller inom olika kontrollområden. De kontrollområden där inte samtliga nämnder har kontrollmoment är finansiell kontroll, kontroller av system och rutiner, kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut och kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv.

Kontrollmomenten bedöms vara relevanta för att hantera identifierade risker.

Kontrollmomenten bedöms vidare vara möjliga att genomföra. Det framgår också vad som ska kontrolleras, hur kontrollerna ska genomföras och vilka som är ansvariga för detta. När kontrollerna ska genomföras och hur rapporteringen ska ske framgår i mindre utsträckning. Kontrollmomenten håller sig också i huvudsak på en övergripande nivå och är inte fokuserade på enskildheter i förvaltningens arbete.

Om man bortser från de kontrollmoment i nämndernas internkontrollplaner som kan betecknas som verksamhetsspecifika, det vill säga har en klar koppling till den verksamhet nämnden ansvarar för, så återstår många kontrollmoment av mer generell karaktär och som mer eller mindre skulle kunna vara relevanta för alla nämnder. Många nämnder kontrollerar då även liknande saker men på olika sätt. Dessa kontroller bör kunna utformas på samma sätt för alla nämnder. Detta skulle underlätta jämförelser mellan nämnderna. Berörda nämnder bör kunna samarbeta kring hur kontrollerna ska genomföras och utbyta erfarenheter kring detta för att utveckla den interna kontrollen ytterligare.

Arbetet framåt

Under kommande verksamhetsår eftersträvas ytterligare samarbete över nämndgränserna i arbetet med den interna kontrollen. Syftet är erfarenhetsutbyte, ökat lärande och att ytterligare öka förståelsen för vad intern kontroll är och hur den kan användas för att kvalitetssäkra och

utveckla verksamheten. I detta arbete kommer även frågan om att nämnderna kan behöva se över sin interna kontroll och synliggöra hur den organiseras och fungerar att hanteras, inklusive internkontrollplanens roll i detta.

I reglementet för intern kontroll står att nämnderna den 31 december varje år ska rapportera in en analys och utvärdering av sina system och rutiner för internkontroll. Detta har hittills inte fungerat tillfredställande. Kommunstyrelsen kommer under året att gå ut med instruktioner om hur denna inrapportering fortsättningsvis ska ske. Inrapporteringen bör utformas så att den stödjer utvecklingen av den interna kontrollen.

En aspekt av detta att titta på närmare, är kopplingar och överlappningar mellan kommunstyrelsens internkontrollplan och nämndernas internkontrollplaner. Under 2017 har det förekommit att kommunstyrelsen inom ramen för sin internkontrollplan tagit in uppgifter från nämnder och förvaltningar samtidigt som andra nämnder kontrollerat liknande saker. Det finns därför anledning att förtydliga förhållandet mellan kommunstyrelsen och nämnderna. I samband med detta kommer kommunstyrelsen också att undersöka möjligheten att ta fram centralt rekommenderade kontrollmoment som sedan kan ingå i nämndernas internkontrollplaner.

Arbetet med att ta fram förslag på fler gemensamma kvalitetssäkrade strukturer och metoder när det handlar om gemensamma risker och kontrollmoment fortsätter. Detsamma gäller gemensamma strukturer i redovisning och avrapportering för att underlätta överblicken. Under året tas också en utbildning om intern kontroll fram. Utbildningen ska finnas färdig till valet i september.

Eftersom 2018 är ett valår har frågan om valnämnden ska ta fram en internkontrollplan aktualiserats. Valnämnden har tidigare inte haft någon sådan. Frågan hanteras under inledningen av året.

Nämndernas och styrelsernas rapportering

Nämndernas och aktiebolagens rapportering av intern kontroll 2017 och internkontrollplaner för 2018 finns i pärm knuten till detta ärende. I pärmen redovisas även de helägda aktiebolagens dokumentation.